

Список бібліографічних посилань

1. Основи техніко-тактичної підготовки в баскетболі : навч. посіб. / А. О. Аркуша, С. В. Королінська, Н. І. Измайлова та ін. Харків : НФаУ, 2013. 103 с.
2. Защук С. Г., Ивчатова Т. В. Баскетбол в физическом воспитании студентов нефизкультурных вузов. *Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта*. 2010. № 5. С. 69–72.
3. Волков О., Волошин А. Вершини українського баскетболу. Київ, 2010. 72 с.
4. Юрчишин Ю. В. Стан та особливості мотивації студентів до рухової активності оздоровчої спрямованості на сучасному етапі реалізації фізичного виховання у ВНЗ. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2012. № 4. С. 118–123.

Надійшла до редколегії 15.04.2019

УДК [378.6:37.015.3](477)

Д. В. КОНСТАНТИНОВ,

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-0431-7999>

ЗМІСТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Фізична підготовка виступає незмінним супутником усього періоду проходження служби поліцейським. Роль фізичної підготовки дуже важко переоцінити, так як саме вона забезпечує в правоохоронних органах збереження здоров'я, усебічний розвиток фізичних якостей, професійно важливих умінь та навичок, необхідних для виконання своїх службових завдань.

Ключові слова: *фізична підготовленість, фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка, розвиток фізичних здібностей.*

Фізична підготовка особового складу правоохоронних органів України – це педагогічно спрямований процес забезпечення спеціалізованої фізичної підготовленості до професійної діяльності зі специфічними професійними характеристиками. Фізична підготовка у правоохоронних органах має гарантувати збереження здоров'я, творчої і трудової активності, усебічний розвиток фізичних якостей, професійно важливих умінь і навичок працівників, необхідних для виконання службово-оперативних завдань [2].

Заняття з фізичної підготовки спрямовані на виконання таких освітніх завдань: забезпечити раціональне формування індивідуального фонду необхідних рухових знань, умінь і навичок, довести їх до належного рівня досконалості; навчити кожного застосовувати набуті знання та навички в повсякденному житті для самовдосконалення [3].

Відповідно до вимог навчальних і робочих програм зі спеціальної фізичної підготовки у ВНЗ МВС України, працівники поліції мають опанувати навчальний матеріал під час не лише практичних, а й самостійних та індивідуальних занять. Метою цих занять є поглиблення теоретичних знань й удосконалення методичної підготовленості з фізичної культури. Вони передбачають самостійне вивчення документів і методичних посібників із фізичної підготовки та спорту, з'ясування завдань і змісту практичних занять, виконання вправ і методичних прийомів організації таких занять.

Ефективне виконання завдань, покладених на працівників поліції, неможливе без засвоєння теоретичних знань із фізичної підготовки. Останні пропонуємо розуміти як

результат оволодіння поліцейськими спеціальною системою знань, умінь, навичок із фізичної підготовки, необхідних для виконання повноважень поліцейського, а також для життєдіяльності людини.

Методичні знання з фізичної підготовки – це система даних про концептуальні засади методики викладання в галузі фізичного виховання, здатність особи застосовувати їх у навчально-виховному процесі й уміння передати учасникам цього процесу досвід рухової діяльності (уміння і навичок). Теоретичні та методичні знання виявляються у здатності проектувати, адаптувати, організовувати, умотивувати, досліджувати та контролювати процес фізичної підготовки. Загалом аналізовані знання з фізичної підготовки працівників поліції умовно можемо поділити на основні та додаткові, що необхідні і під час фізичної підготовки, і для виконання службових обов'язків.

До основних знань, потрібних для ефективного розвитку фізичних якостей працівників поліції, належать такі: знання методів, форм, засобів розвитку основних фізичних здібностей; знання нормативних актів, які регламентують організацію фізичної підготовки в підрозділах Національної поліції України.

Додаткові теоретичні знання – це засади правил дотримання особистої гігієни, контролю та самоконтролю під час занять фізичними вправами.

Завдяки комплексному використанню основних і додаткових теоретичних та методичних знань із фізичної підготовки можливо досягнути найвищої ефективності під час навчання майбутніх працівників поліції та у процесі службової підготовки правоохоронців. Засвоєння цих знань дасть можливість правильно оцінити обстановку, окремі ситуації, обрати найоптимальніші дії, прийоми та комбінації прийомів [4, с. 94–95]. Тому не випадково у навчальних планах із підготовки поліцейських передбачено не лише проведення практичних занять зі спеціальної фізичної підготовки, а і відведено певну кількість годин для засвоєння теоретичного матеріалу. Однак, порівняно з навчальними планами, на основі яких здійснювалась підготовка міліції, у пояснювальній записці до навчального плану підготовки фахівців ступеня вищої освіти бакалавр за спеціальністю «Право» зазначено, що наявність у навчальному плані ряду специфічних дисциплін, викладання яких потребує посилення практичної складової частини, зумовлює необхідність виділення для них більшої кількості аудиторного часу. Це стосується таких дисциплін, як «Вогнева підготовка», «Тактико-спеціальна підготовка» і «Спеціальна фізична підготовка», де аудиторне навантаження збільшено до 70–80 % [5].

Варто зазначити, що збільшення аудиторного навантаження у дисципліні «Спеціальна фізична підготовка», хоч і приводить до покращення практичних навичок курсантів, які пригодяться їм під час майбутньої професійної діяльності, не є повністю раціональним. Сьогодні навчальними планами ВНЗ МВС України закріплено лише дисципліну «Спеціальна фізична підготовка», зміст якої відповідає саме професійній спрямованості курсантів. Однак предметів «Фізична підготовка» або «Фізична культура» немає. Основні теми з фізичного виховання викладаються в рамках загальної частини «Спеціальної фізичної підготовки», хоча вона є професійно спрямованою. Тому, на нашу думку, навчальні програми курсантів ВНЗ МВС України варто доповнити обов'язковою дисципліною «Загальна фізична підготовка». Це дасть можливість не лише більш якісно підготувати майбутніх офіцерів поліції до практичної діяльності, а й диференціювати кількість та вид навантаження на курсантів з урахуванням спеціальності та специфіки їхньої майбутньої діяльності. Наприклад, для «Загальної фізичної підготовки» має бути передбачено однакову кількість академічних годин викладання для всіх спеціальностей та за всіма напрямками, а навантаження зі «Спеціальної фізичної підготовки» має відповідати саме напрямку підготовки. Наприклад, для курсантів підрозділів кримінальної поліції обсяг навантаження має бути більшим, ніж для курсантів, які в майбутньому будуть слідчими.

Також варто звернути увагу на більш практично спрямоване навчання за досліджуваним напрямом, тобто спеціальне фізичне виховання має здійснюватися з урахуванням актуальних тенденцій «розвитку» злочинності. Навчання поліцейських у

рамках фізичної підготовки має відповідати тим завданням, які безпосередньо стоятимуть перед поліцейськими під час практичної діяльності.

Варто погодитися з думкою О.М. Цильман, яка звертає увагу на важливість поєднання теоретичного і практичного навчання для формування та розвитку в курсантів професійно-психологічної готовності до правоохоронної діяльності. На сучасному етапі реформування відомчої освіти недоцільно обмежуватись викладанням окремих дисциплін із правової, тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та інших видів підготовки. Потрібно здійснювати комплексну інтегральну підготовку курсантів і при цьому раціонально використовувати міждисциплінарні зв'язки, поєднуючи їх на конкретних навчальних заняттях для формування у поліцейських найбільш якісного рівня професійної готовності до виконання відповідних завдань [6, с. 191; 7].

Моделювання життєвих ситуацій, що можуть виникати під час оперативно-службової діяльності поліцейських, на заняттях зі «Спеціальної фізичної підготовки» з використанням міждисциплінарних зв'язків забезпечить більш практично спрямовану підготовку курсантів.

Узагальнюючи викладене вище, ми дійшли таких висновків:

- актуальність фізичного виховання молоді в Україні не потребує додаткової аргументації, тому вкрай нагальна необхідність систематичного підвищення рівня фізичних здібностей майбутніх правоохоронців;

- важливість і необхідність якісного рівня фізичної підготовки поліцейських зумовлені не тільки специфікою їхньої службової діяльності, а й загальними вимогами до розвитку здорової молоді, тому такий напрям підготовки має на меті не тільки розвиток професійно дієвої особистості, а й здорової та фізично розвиненої молоді;

- серед проблемних моментів, що виникають у сфері фізичної підготовки курсантів, варто виділити неналежну диференціацію навчального матеріалу для курсантів за різними напрямками підготовки, питання систематичності підготовки (регулярність навантаження за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» нормативно не визначено, а тому кількість годин може варіюватися, що призводить до зменшення навантаження і нівелювання мети фізичного виховання).

До способів удосконалення такого напрямку, як фізичне виховання, в системі ВНЗ МВС України варто віднести запровадження двох дисциплін із фізичного виховання: «Загальної фізичної підготовки», яка передбачає виключно розвиток фізичних здібностей та навичок, та «Спеціальної фізичної підготовки», що має на меті саме професійно орієнтовану підготовку поліцейських/

Ми вважаємо, що вирішенням цієї проблеми є збільшення рухової активності на ранковій фізичній зарядці. Також необхідно розробити окремі графіки індивідуальної підготовки для курсантів з низьким рівнем фізичної підготовки. Їх реалізацію здійснювати в години самостійної підготовки.

Працівники поліції повинні мати високий рівень фізичної підготовки щоб виконувати покладені на них функції в межах службової діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Селюков В. С., Кушніренко Р. О., Константинов Д. В. Фізичне виховання як напрям підготовки поліцейських в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 4. С. 338–340. URL: http://www.pap.in.ua/4_2018/100.pdf (дата звернення: 13.02.2019).

2. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ : навч. посібник / за заг. ред. Я. Ю. Кондратьєва, Є. М. Моїсеєва. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2003. 338 с.

3. Шиян Б. М. Теорія та методика фізичного виховання школярів : у 2 ч. Тернопіль : Богдан, 2001. Ч. 1. 272 с. URL: http://www.studmed.ru/view/shiyan-bm-teorya-ta-metodika-fzichnogo-vihovannya-shkolyarv_8f6442dca65.html (дата звернення: 13.02.2019).

4. Мартишко А. Ю., Рябуха О. С. Особливості формування теоретичних і методичних знань із фізичної підготовки поліцейських. *Юридична психологія*. 2016. № 2. С. 91–99. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/urpp_2016_2_10.pdf (дата звернення: 13.02.2019).

5. Пояснювальна записка Департаменту кадрового забезпечення Міністерства внутрішніх справ України до навчального плану підготовки фахівців ступеня вищої освіти бакалавр за спеціальністю «Право».

6. Пасько О. Ф. Система підготовки майбутніх працівників для національної поліції. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2016. № 10. С. 191–194.

7. Цільмак О. М. Психологічна структура слідчої діяльності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2012. № 2 (1). С. 330–337

Надійшла до редколегії 17.02.2019

УДК 378.9:34:796.071.5+378.16

О. В. КУЗЕНКОВ,

*доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки
Національної академії внутрішніх справ;*

В. В. БЛИК,

*викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Національної академії внутрішніх справ*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ КУРСАНТІВ МВС УКРАЇНИ

Здійснено аналіз підготовленості курсантів в системі занять фізичною підготовкою. У подальшому результати аналізу можна використати для удосконалення фізичної підготовки курсантів.

Ключові слова: курсанти, фізична підготовленість, поліція, спеціальна фізична підготовка, професійно важливі якості, заняття.

Актуальність. У роботі досліджуються проблеми спеціальної фізичної підготовленості курсантів щодо розвитку професійно важливих якостей майбутнього поліцейського і їх морфофункціональних та психологічних змін, що відбуваються під час виконання поставлених завдань.

Теперішній час вимагає від поліцейського достатньої фізичної підготовленості та готовності до виконання завдань різної складності з можливою загрозою для забезпечення особистої безпеки та безпеки громадян [2, с. 24].

Напрями і проблеми удосконалення фізичної підготовленості курсантів розглянуто багатьма спеціалістами (Ю. П. Сергієнко, 2005–2014; Ф. М. Євтушов, 2013; О. В. Запорожанов, 2010 та ін.).

Професійна підготовленість співробітників органів внутрішніх справ – вирішальний фактор забезпечення законності правопорядку та боротьби зі злочинністю [3, с. 74]. Адже у сучасних умовах професія співробітника органів внутрішніх справ не виключає діяльності, пов'язаної з силовим затриманням правопорушників. Співробітники поліції, які мають гарну фізичну підготовку та досконало володіють технікою самозахисту й спеціальними прийомами боротьби, найчастіше перемагають фізично сильніших злочинців. При цьому ними використовуються захисні дії, які за правильного спрямування і прикладення внутрішніх і зовнішніх сил забезпечують або виграш у силі, або виграш у часі [3, с. 74].

Мета роботи. Удосконалення фізичної підготовленості курсантів Національної академії внутрішніх справ на підставі оцінки їх функціональних можливостей на етапі спеціалізованої базової підготовки для подальшої роботи в органах Міністерства внутрішніх справ.